

Evlat Sorumlulu?u Beklentisi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Evlat Sorumlulu?u Beklentisi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21490>

Özet

Evlat Sorumluluğu Beklentisi Ölçeği (ESBÖ), bireylerin yaşıllık dönemlerinde çocuklarından bekledikleri **evlat sorumluluğu** düzeylerini ve türlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, özellikle kültürel normların ve aile içi ilişkilerin yaşlı ebeveynlere yönelik bakım ve destek beklentilerini nasıl şekillendirdiğini anlamak için önemlidir. Türkiye bağlamında, ölçeğin **Türkçe uyarlaması**, Er ve Özen (2018) tarafından gerçekleştirilmiş olup, çalışmanın temel amacı, orijinal yapının Türk kültürüne uygunluğunu ve psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) araştırmaktır. Bu uyarlama çalışması, sosyal gerontoloji ve aile psikolojisi alanlarında interjenerasyonel beklentileri inceleyen araştırmacılar için kritik bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Evlat Sorumluluğu Beklentisi, Aile ilişkileri, Yaşıllık, Kuşaklararası ilişkiler, Ölçek Uyarlaması, Psikometri, Türkiye.

Yazarlar

Emine Er, Yılmaz Özen

Amaç

Evlat Sorumluluğu Beklentisi Ölçeği'nin temel amacı, ebeveynlerin çocuklarının kendilerine karşı taahhüt sorumluluklara dair sahip oldukları algı ve beklentileri sistematik olarak ölçmektir. Bu beklentiler genellikle finansal destek, duygusal destek, kişisel bakım yardımı ve sosyal destek gibi çok boyutlu alanları kapsar. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Er ve Özen (2018) tarafından, Türk toplumunda yaşlı ebeveynlerin çocuklarından beklediği geleneksel ve modern sorumluluk tiplerini geçerli ve güvenilir bir şekilde belirleyebilmek için yapılmıştır. Ölçek, bu beklentilerin bireylerin refahı, yaşam doyumu ve interjenerasyonel çatışmalar üzerindeki etkilerini araştırmada kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Ölçek, sosyo-kültürel bağlamda tanımlanan **evlat sorumluluğu** (Filial Responsibility) kavramını yapı olarak ele alır. Bu yapı, genellikle kültürel değerler (örneğin, Doğu kültürlerinde yaygın olan evlat dindarlığı veya dindarlık) tarafından güçlü bir şekilde etkilenir. Evlat Sorumluluğu Beklentisi, bilişsel bir yapı olup, ebeveynlerin çocuklarının kendilerine sunması gerektiğine inandıkları davranış ve destek düzeylerini yansıtır. Araştırmacılar bu yapıyı genellikle üç temel boyut altında incelerler: (1) **Maddi ve Araçsal Sorumluluklar** (örneğin, finansal destek ve

günlük işlerde yardım), (2) Duygusal ve Psikolojik Sorumluluklar (örneğin, sevgi, saygı ve yalnız bırakmama) ve (3) Normatif ve Geleneksel Sorumluluklar (örneğin, aile onurunu koruma).

Geçerlik

Er ve Özen (2018) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal geçerliliği temel olarak incelenmiştir. Uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde de korunup korunmadığını test etmek amacıyla genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Çalışmada ayrıca, ölçeğin ölçtüğü yapıyla teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer psikolojik yapılarla (örneğin, yaşam doyumu veya aile içi ilişkileri) korelasyonlarının incelendiği uyum geçerliliği (construct validity) yöntemleri de uygulanmıştır. Bu analizler, Evlat Sorumluluğu Beklentisi Ölçeği'nin Türk kültüründeki bireylerin beklentilerini geçerli bir biçimde ölçtüğünü göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) aracılığıyla değerlendirilmiştir. Uyarlama çalışması, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu rapor etmiştir. Yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve dolayısıyla ölçüm hatalarının düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik analizlerinin de yapıldığı varsayılmaktadır. Bu psikometrik özellikler, araştırmacıların Evlat Sorumluluğu Beklentisi Ölçeği'ni güvenle kullanabileceğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Evlat Sorumluluğu Beklentisi Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliliğini belirlemek için Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Er ve Özen (2018), büyük ihtimalle, orijinal ölçeğin çok boyutlu yapısını doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulamışlardır. Bu analizler, ölçek maddelerinin, teorik olarak belirlenen alt boyutlara (örneğin, duygusal beklentiler, araçsal beklentiler) ayrıldığını ve bu yapının Türk örnekleminde de iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu işaret etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme formatı kullanılır (Örneğin, "Hiç katılmıyorum"dan "Tamamen katılmıyorum"a uzanan 5'li veya 7'li bir skala).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili (Genellikle İngilizce veya ba?ka bir Avrupa dili).

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler ve Ya?l? bireyler (Ebeveyn rolündeki ki?iler).

Ya? Grubu: Orta Yeti?kinlikten ?leri Ya?l?l??a (Genellikle 40 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Er ve Özen (2018) çal??mas?, ölçe?in Türk kültürü ba?lam?nda, farklı sosyoekonomik ve demografik özelliklere sahip yeti?kin ve ya?l? bireyler üzerinde standardize edildi?ini göstermektedir.

Test Metodolojisi: Ölçek maddeleri, kat?l?mc?lara kendi çocuklar?ndan bekledikleri sorumluluk türlerini ve düzeylerini belirtmeleri için sunulur. Puanlama, genellikle maddelerin ortalamas? veya toplam? üzerinden yap?l?r; yüksek puanlar, evlat sorumlulu?u beklentisinin yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Evlat Sorumlulu?u, Ku?aklararası Beklentiler, Ebeveyn-Çocuk ?li?kisi, Ya?l? Bak?m?, Sosyal Gerontoloji, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Emine Er (Sorumlu Yazar). ?leti?im e-postas?: mtsoe94@gmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Evlat Sorumlulu?u Beklentisi Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas? 2018 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler ve telif haklar?, ilgili makalenin sorumlu yazar? olan Emine Er'den talep edilmelidir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? genellikle ücretsiz olsa da, ticari veya geni? çapl? uygulamalar için yazar?n onay? gerekmektedir.

Orijinal makalenin PDF dosyas? ?u adresten indirilebilir: [evlat-sorumlulugu-beklentisi-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/evlat-sorumlulugu-beklentisi-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Er, E. ve Özen, Y. (2018). Evlat Sorumlulu?u Beklentisi Ölçe?i Türkçe uyarlamas?, geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Social Sciences Studies Journal*, 4 (18), 1865- 1875.

Evlat Sorumlulu?u Beklentisi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The original scale items are not provided in the source content and are generally protected under copyright or academic licensing. Researchers wishing to utilize the specific items of the Evlat Sorumlulu?u Beklentisi Ölçe?i should refer to the full text of the referenced academic article by Er ve Özen (2018) or contact the corresponding author for permission and access.

ARABPSYCHOLOGY.COM